A collection of medals and a compass on a wooden surface. The medals include a red ribbon with a circular emblem, a blue ribbon with a circular emblem, and two silver star-shaped medals with intricate designs. A pair of glasses with thin metal frames and a compass with a white face and black markings are also visible.

**Kompleksowa ocena obciążeń
górnictwa płatnościami
publicznoprawnymi i
cywilnoprawnymi – Założenia
do analizy**

Dr Robert Uberman

Współpraca: Prof. Ryszard Uberman

Źródła specjalnego opodatkowania lub objęcia innymi daninami górnictwa

- ◆ Własność Skarbu Państwa niektórych złóż kopalin
- ◆ Straty dla środowiska wynikłe z działalności górniczej w postaci:
 - utraty wartości środowiska na wskutek wyeksploatowania złóż kopalin jako jednego z jego elementów;
 - szkodliwości działalności górniczej dla innych niż złoża kopalin elementów środowiska.

Specyficzne cechy górnictwa, które powinny być uwzględnione w systemie podatkowym

- ◆ Konieczność realizacji długiego i kosztownego programu poszukiwań i dokumentacji, obarczonego istotnym ryzykiem nie uzyskania zakładanych efektów, poprzedzającego okres uzyskiwania korzyści ekonomicznych.
- ◆ Stopień skomplikowania, długotrwałość i kapitałochłonność procesu inwestycyjnego budowy nowej kopalni.
- ◆ Konieczność prowadzenia sprzedaży na odległych rynkach w przypadku szczególnie wartościowych kopalin i/lub dużych projektów górniczych.
- ◆ Długie okresy zwrotu z inwestycji, obejmujących wiele cykli koniunkturalnych.
- ◆ Wyposażenie i infrastruktura kopalni są nieprzenaszalne – po zainwestowaniu mogą być de facto wykorzystane jedynie dla realizacji danego projektu górniczego.
- ◆ Wysoki stopień ryzyka politycznego, ekonomicznego i technicznego.

Dobre praktyki w zakresie systemu opodatkowania górnictwa

- ◆ Stabilność systemu.
- ◆ Spójność poszczególnych elementów systemu z celami ich stanowienia w zakresie zarówno zakresu opodatkowania i stawek jak i rzeczywistego sposobu ich wykorzystania.
- ◆ Niskie koszty administracyjne systemu.
- ◆ Stosowanie indywidualnych kontraktów w odniesieniu do poszukiwań i eksploatacji szczególnie cennych złóż kopalin (np. stosują je Wielka Brytania oraz Irlandia).

Złóża kopalnin jako element środowiska

- ◆ W Polsce nie prowadzi się ciągłego procesu wyceny złóż kopalnin jako elementu aktywów w ramach statystyki narodowej (krajami, które takie działania prowadzą są np. Holandia i Norwegia).
- ◆ Opłata eksploatacyjna, która ma kompensować straty dla środowiska z tytułu utraty tej wartości nie jest w żaden sposób od niej uzależniona. W praktyce część odprowadzana na rzecz NFOŚiGW zachowuje przynajmniej zgodność celu jej wnoszenia, gdyż Fundusz ten finansuje z tak pozyskanych środków wydatki na prace geologiczne. Jednak część odprowadzana do budżetu gmin jest przeznaczana na inne potrzeby. Władze gminne argumentują, że celem tej opłaty jest bardziej zapewnienie kompensaty uciążliwości samej eksploatacji górniczej i/lub ewentualnych kosztów jej zaprzestania.

Aktualny system prawny regulacji podatków i innych danin nakładanych na górnictwo

- ◆ Wszystkie uregulowania o charakterze uniwersalnym obowiązują przedsiębiorstwa górnicze.
- ◆ Uregulowania specyficzne rekomendują i wprowadzają w życie różne ministerstwa, nie koordynując działań ani nie prowadząc kompleksowej analizy ich skutków.
- ◆ Aktualnie obowiązują ustawy:
 - **ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw**
 - **ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze**
 - **ustawa z dnia 2 marca 2012 r. o podatku od wydobycia niektórych kopalin**
 - **ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o specjalnym podatku węglowodorowym**
 - **ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych**

Aktualne obciążenia i inne instrumenty finansowe stosowane wobec górnictwa

Pozycja	Złoża objęte prawem własności górniczej	Złoża objęte prawem własności nieruchomości gruntowej
Podatki i opłaty:		
- wynagrodzenie za informację geologiczną	x	x
- opłata koncesyjna za poszukiwanie i rozpoznawanie	x	x
- wynagrodzenie za użytkowanie górnicze	x	-
- opłata eksploatacyjna	x	x
- podatek od wydobycia niektórych kopalin	x (tylko miedź, srebro i węglowodory)	-
- specjalny podatek węglowodorowy	x (tylko węglowodory)	-
Zabezpieczenia, gwarancje itp.		
- zabezpieczenie wykonania warunków koncesji	x (tylko węglowodory)	-
- zabezpieczenie roszczeń z tytułu wykonywanej działalności	x	x
- gwarancja zlikwidowania obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (kat. A)	x	x
- fundusz likwidacji zakładu górniczego	x	x

Wnioski i wskazania

- 1) Brak jest na szczeblu rządowym **jednego ośrodka o charakterze decyzyjnym lub przynajmniej doradczym**, który na bieżąco analizowałby wprowadzane zmiany i nowe regulacje, szczególnie w zakresie obciążeń finansowych, pod kątem oceny ich skutków.
- 2) Ośrodek taki powinien zostać powołany na bazie jednej z instytucji naukowo-badawczej poprzez wyposażenie go w odpowiednie, brakujące kompetencje i odpowiednią konfigurację finansowania.
- 3) **System szczególnych obciążeń górnictwa jest pod względem formalno-prawnym zbyt rozbudowany i skomplikowany**, a przez to kosztowny w utrzymaniu zarówno dla administracji publicznej jak i dla przedsiębiorstw (regulacje w tym zakresie znajdują się w 4 ustawach i licznych aktach wykonawczych).
- 4) **Podatek od wydobycia niektórych kopalin** (oraz specjalny podatek od węglowodorów) stanowią **de facto dodatkową opłatę za użytkowanie górnicze** – wskazana jest ich komasacja w ramach jednego uregulowania, po wcześniejszej analizie tego systemu).
- 5) Ustawa o odpadach wydobywczych powinna być włączona do Pggig.
- 6) Wartość większości opłat i zabezpieczeń naliczana jest w oderwaniu lub luźnym związku z wydatkami na działania, które mają one finansować/gwarantować lub ich wartością.
- 7) Opłata za użytkowanie górnicze nie jest związana z indywidualną, ustalaną ekspercko wartością złoża ale z wybranymi parametrami standardowymi. Nie jest w konsekwencji możliwe stosowanie „profit-sharing agreements” lub innych podobnych form.
- 8) Utrzymanie w systemie finansowych obciążeń górnictwa zabezpieczeń i gwarancji jest uzasadnione. Należy jednak uściślić zasady ich stosowania (np. sformułowanie „szczególny interes Państwa” jest zbyt ogólne w tym obszarze) oraz zadbać aby **przepływy pieniężne z nimi związane w 100 % służyły celom ich ustanowienia i realizację takiego celu zabezpieczyły**. Wydatki związane z zabezpieczanymi działaniami powinny podlegać weryfikacji przez rzeczoznawców.

A collection of military medals and a pair of glasses on a wooden surface. The medals include a red ribbon with a circular emblem, a blue ribbon with a circular emblem, and two silver Maltese crosses with central emblems. A pair of gold-rimmed glasses with thin temples is also visible. A circular compass is partially visible in the bottom left corner.

Dziękuję za uwagę

Kontakt:

www.uberman.pl

RandD@uberman.pl